

Faludi Ferenc verseinek kritikai kiadásáról

Borián Elréd

Bencés tanár, irodalomtörténész, Pannonhalma

KIVONAT

Faludi Ferenc (1704–1779) jezsuita tanár, könyvtáros verseit a korábbi kiadások műfajokra osztották. A készülő kritikai kiadás az utolsó kéziratot veszi alapul (*Szombathelyi kézirat*), megtartja annak verssorrendjét, tájnyelvi szavait. A rövid francia nyelvű költeményeit is az eredeti helyükön adjuk közre. Azokat a verseket, amelyek nem találhatók a *Szombathelyi kéziratban* (köztük a latin nyelvűeket is), a kritikai kiadás a többtől elkülönítve közli. Elég sok üres oldal található a kéziratban, ez jelzi, hogy nincs befejezve. A többi kézirat és a Révai Miklós két kiadásának helyesírási vagy szintagmatikus eltérései a jegyzetekben lesznek olvashatók.

KULCSSZAVAK: első kritikai kiadás, hűség az utolsó kézirathoz, verssorrend és tájnyelvi sajátosságok megtartása, a kötet tematikájának belső, tematikai íve

2013 óta foglalkozom az (ex)jeszuita Faludi Ferenc költészetével, a kiadások és kéziratok jellemzőinek kutatásával.¹ Tanulmányaim megjelenése után kértek fel a kritikai kiadás előkészítésére. Nemrég megkaptam lektorom, Csörsz Rumen István javítási ajánlásait, ezeket felhasználva foglalom össze gondolataimat, amelyeket sokkal részletesebben fejtek ki majd a remélt kiadás bevezető tanulmányaiban.

A *Szombathelyi kézirat* (SZK) a legutolsó – befejezetlen – kézirata a Rohoncon élő idősköltőnek.² A készülő kritikai kiadás ehhez a kézirathoz való hűségből indul ki, ez valóságos

¹ Borián 2016; Borián 2017.

² Szombathely, Egyházmegyei Könyvtár, Kézirattár, jelzet nélkül. Reprint kiadásai: *Forgandó Szerntse. Faludi Ferenc 1704–1779 kéziratosa versesfüzete*, a bevezető tanulmányt Dobri Mária és Kovács

hűség, vagyis megtartjuk az utolsó kézirat verssorrendjét. Minden kiadás az *Oda Provocans*-szal kezdődik, amelyben egy ifjú énekel a szép hölgyről, de hamisnak, vagyis hűtlennek tartja. Ez a költemény hiányzik a kéziratból, a lektorom tanácsára ezt 0. versként közöljük egy másik kézirat alapján, ezt követi a lány válasza, az 1. számot kapott *Oda Respondens, a Felelő Ének*. A francia nyelvű rövid verseket is beillesztjük, mert ezeket a Faludi-kötet szerves részének gondoljuk.³ Ezeket a szöveggörnyezetben található magyar nyelvű versek reflexiójának értelmezzük, nem pedig üres helyek kitöltésére való soroknak. A jegyzetekben jelezzük az üres lapokat és azok számát is.

A SZK-ban nem található Faludi-verseket külön cím alatt közöljük. Ide helyezzük a színdarabjaiban található költeményeket is. A latin nyelvű költeményeit is közre adjuk.

Révai első kiadása (1786) első kötetében a lírai költeményeket *Faludi' énekei*. címmel látta el. Ezt egészítették ki a *Frantzia versek*., majd a *Deák versek*., vagyis a latinul írt Faludi-költemények. Ezek után az epikus eklogák következtek: *Faludi Ferentz' pásztor énekei*. Hozzájuk illesztette egy francia klasszicista, Batteaux értekezését a bukolikus irodalomról saját fordításában, mintegy magyarázatul. Révai Miklós tehát műfajokba rendezte a költeményeket, megváltoztatta sorrendjüket, klasszicista racionalizmussal, Horatiust követve adta ki a rokokó költő hagyatékát. A „közre botsátó” Révai Miklós a szövegvariánsok okát keresve a második kiadásának előszavában főként a szerző jobbító szándékában látta az új variációk megszületését.⁴ Faludinak azért van szerinte kevés verse, mert a többi „el nem fogadta többé”. Révai második kiadásába csak két olyan költeményt vett fel, amelyeket nem találni „Faludinak utolsó keze” írásában.

Batsányi (1824) a műfaji és tartalmi elvet alapul véve már négy részre (könyvre) osztotta fel a Faludi-költeményeket (*Énekek, Pásztori Versek, Elegyes Versek, Egyházi, vagy szent Énekek*),⁵ és ezt követte a többi kiadó, anélkül, hogy a *Frantzia verseket* és a *Deák verseket* megjelentették volna. A Linzben élő Batsányi az egyik megkapott kéziratban tollal kihúzta, illetve margón jelezte Faludi „téves” ragjait, szavait. Vogel Zsuzsa 2020-ban megjelent köny-

Mihály írta, Egyházmegyei Könyvtár, Szombathely, 1992. Változatlan utánnyomás, 2004.

³ Faludi Rohoncon tudatosan foglalkozott a francia irodalommal, ez a *Téli éjszakák* forrásaiból is kiderül. Vö. Penke 2013. – Már Gyárfás Tihamér kételkedett benne, hogy ezek a versek „töltelékek”: Gyárfás 1911, 49. – Batsányi János szerint ezek nem Faludi versei, látta őket Párizsban, de nem hoz forrásokat, a szerzőt sem nevezi meg. Koltay-Kastner Jenő kritikus reflexióját egyik tanulmányában olvashatjuk: „Épp a helyesírási és grammatikai hibák, miket Batsányi az általa használt másolati példányon pirossal aláhúzott és kijavított, bizonykodnak arról, hogy a Révai által közölt négy francia vers is Faludi munkája, illetve olyan Párizsban elterjedt szatirikus versikék adaptálása, milyen római viszonylatban például az Aretino-sírvers volt.” Koltay-Kastner Jenő: Faludi Ferenc idegen nyelvű versei és jegyzetei. *Filológiai Közlöny*, 5. (1959) 1–2. sz. 129–142. 142.

⁴ *Faludi Ferentz' Költeményes Maradványai a' Jegyző könyvvel együtt. A' Költeményes Gyűjtemény' öregbedésére egybe szedte, és közre botsátotta Révai Miklós, Második megjobbított nyomtatás. Pozsony, 1787, 3–4. számozatlan oldal.*

⁵ Faludi *Ferentz' versei*, kiadta Batsányi János. Pestenn, Petrózai Trattner János' betűivel és költségeivel, 1824.

vében összeszedte Révai és Batsányi hangtani, stilisztikai és jelentéstani változtatásait.⁶ Batsányi szerint semmiféle rend vagy kompozíció nincsen a *Szombathelyi kéziratban*.

Toldy Ferenc Faludi-kiadásában a *Faludi Ferenc élete* című bevezetőjének végén felsorolta a költő dunántúli nyelvjárásának jellemzőit. Majd így összegezte kiadói hozzáállását: „Miután Révai mind ezeket, a múlt században már, az irodalmi nyelvben közönséggé lett tiszai nyelvjáráshoz idomította, megtartottam ezt, elégnek véelve a változtatásról itt említést tenni, s ezt annál is inkább, mert Faludi az *Udvari ember* II. és III. századában [fejezetében] maga is eltért a tul-tültől, s így ingadozást mutatott.”⁷

Négyesy László 1900-ban kiadott, kritikai jellegű kiadásában a korábbiaknál hűebb a SZK-hoz, ugyanakkor megtartotta a műfajokra osztást, Batsányit követte ebben; a szöveg helyesírását a saját koráéhoz igazította. Jegyzeteiben a *Szombathelyi kézirat* eltéréseit jelölte az általa ideálisnak tartott szövegtől. A kiadásában Révai mellett Batsányi és Toldy szövegközlésének változatait is közölte. Mi csak Révai első és második kiadásának eltéréseit hozzuk a jegyzetekben, mert ő még látott olyan Faludy-kéziratokat, amelyek már nem ismertek.

Négyesy László leírta az általa ismert kéziratok sajátosságait.⁸ Bebizonyította, hogy a Révai által használt „Szili János Szombathelyi Püspök Úrnál” levő kézirat nem egyezik meg a ma ismert SZK-tal. Révai jegyzetei árulkodnak leginkább arról, hogy Faludinak volt egy korábbi, valószínűleg teljes verskötet másolata. (Például egyik költeménye jegyzetében azt írja, hogy francia nyelvű a cím, míg a SZK-é olasz nyelvű.) Révai sehol sem említi, hogy a kéziratban üres oldalak vannak. A ma meglévő SZK-nak ez az egyik alapvető jellemzője. Négyesy általunk is nagyra becsült kiadása nélkülözhetetlen segítség volt számunkra, amikor elindultunk a kéziratok és kiadások érdekében. Az eltérő véleményeink egyik fontos oka, hogy míg Négyesy hat, én már tizenkettő hosszabb-rövidebb kéziratot vettem alapul.

A kéziratok elnevezésénél Négyesy értelmet tükröző rövidítést használt, például: a Kaprinai másolat jele *Km*, a Szombathelyi kéziraté *Sz*. Követjük őt, de könyvtárakra utaló jelöléssel, például: OF1 az Országos Széchényi Könyvtár Kézirattárában levő Faludi-kéziratok közül az első.

6 Vogel 2020; vö. Vogel 2014.

7 *Faludi Ferenc minden munkái*. Eredeti kéziratok és kiadások után a szerző életrajzával, kiad. Toldy Ferenc. Pest, 1853, XX. hasáb. Nemzeti Könyvtár.

8 *Faludi Ferenc versei*, összeszedte és jegyzetekkel kísérte Négyesy László, Franklin Társulat, Budapest, 1900, Olcsó Könyvtár. Négyesy tanulmányai a kötetben: *Faludi verseinek eredeti kéziratai, másolatai, kiadásai*, 95–122; *Jegyzetek egyes versekhez*, 123–173; *Függelék*, 174–179.

Kritikai kiadás	Négyesy-kiadás	Könyvtári jelzetek
SZK	Sz.	Szombathely, Egyházmegyei Könyvtár, Kézirattár; jelzet nélkül; autográf
[Feltételezett kézirat: *SZK]	–	
NK		Nagyszombat, Szent Adalbert Társaság Levéltára; Fasc. 134, č. 4.; autográf
MF1	Akm.	Budapest, Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára, Kézirattár; RUI 4r. 61, 96.
MF2 SZK Bitnitz-féle másolata	–	Budapest, Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára, Kézirattár; RUI 8r 27.
MF3 SZK Toldy-féle másolata	–	Budapest, Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára, Kézirattár; Ms 888.
PF1	–	Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár Kézirattára; Dőri énekeskönyv (1768) 10a. E. 29/1; 56. v.; margón: 132.
PF2	–	Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár Kézirattára; Pannonhalmi énekeskönyv (17[.]6); 10a. E. 8/1.
PF3 Kis János-másolat	–	Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár Kézirattára; 10a. E. 7/11.

Kritikai kiadás	Négyesy-kiadás	Könyvtári jelzetek
PF4 Paintner-másolat	–	Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár Kézirattára; 118. G. 20/11.
PF5 Roznák-féle Nádasdi Ferenc Epithaphi- um-másolat (könyve egyik lapján)	–	Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár 119. D 35, 130.
EF1	Km.	Budapesti Egyetemi Könyvtár, Kézirat- tár; H. 32.
OF1	M.	Budapest, Országos Széchényi Könyvtár, Kézirattár; Oct. Hung. 357.; autográf
OF2 Verseghy-másolat	Vm.	Budapest, Országos Széchényi Könyvtár, Kézirattár; Oct. Hung. 48.
OF3 Jankovich-gyűjte- mény másolata	Jm.	Budapest, Országos Széchényi Könyvtár, Kézirattár; Oct. Hung. 47.
OF4 kéziratós énekes- könyv (1800 körül)	–	Budapest, Országos Széchényi Könyvtár, Kézirattár; Oct. Hung. 1986.
OF5 <i>Omniarium</i>	–	Budapest, Országos Széchényi Könyvtár, Kézirattár; Quart. Lat. 699.; autográf

A készülő kritikai kiadásban először lesz olvasható Faludi egyik vallásos verse (*Affectus ad Jesum*), amely a Szelestei Nagy László által nem olyan régen fölaltált, autográfnek tartható *Nagyszombati kéziratban* van meg egyedül.⁹ Faludi valószínűleg nem tartotta arra érdemesnek, hogy később is lemásolja.

Minden címet és a címek vagy a vers után következő paratextusokat, kiegészítő szövegeket úgy közlünk, ahogy az utolsó kéziratban olvashatók. Nem változtatunk a formán és törekszünk a helyesírás megtartására, de ahol a többi kézirat egyhangúan más betűt használ, akkor tollhibának tartjuk, például: „Szent Leleknek” (SZK), a többi kézirat: Szent Léleknek; „szulted” (SZK), a többi másolat: „szülted”. Ha tollhibát észleltünk a SZK-ban, akkor dőlt betűvel jelezzük a javítást, és a lap alján kiírjuk az eredeti szóalakot. Némely versben, különösen az eklogákban elég sok tollhiba található. A többi kézirat és Révai két kiadásának helyesírási vagy szintagmatikus eltérései a jegyzetekben lesznek olvashatók.

Az utolsó kézirat jellegzetessége, hogy Faludi néhány szót nagybetűvel kezdett, amit a korábbi kéziratokban még nem. Miként lehet megállapítani, hogy egy betű a szó elején nagybetű vagy csak a szó elején szokásos nagyobb betű a többinél? Ezt eldönteni a SZK-ban különösen nehéz volt a K betű esetében. Elsősorban az adott verssor szövegkörnyezetében kerestünk ugyanolyan betűket a szavak elején, ahhoz hasonlítottuk a problémás olvasatot. Ha ez nem volt eléggé meggyőző, akkor a SZK-ról készített két másolatot (MF2., MF3.) néztük meg, ezek közül a korábban készült elég pontosan adja vissza a nagybetűvel írt szavakat, a másik nem igazán. Az eddigi kiadások nem vették figyelembe, hogy Faludi mely szavakat kezdte nagybetűvel. Miért fontos ez a szempont? Véleményem szerint Faludi azért írt sok szót nagybetűvel az utolsó kéziratában, hogy hangsúlyt adjon nekik. Ezt a költői vonást a hűség elvéhez ragaszkodva meg kell tartani a kritikai szövegközlésben.

Hogyan állapítjuk meg az alapszöveget a *Szombathelyi kéziratban* nem található magyar nyelvű Faludi-versek esetében? Két versnél közöljük az autográf *Nagyszombati kézirat* szövegét és egy későbbi értékes kéziratból a költeményt (*Oda Provocans, Szent Imre Hertzeghez*).¹⁰ Így látni lehet a Faludi-féle szövegváltoztatásokat, különbségeket. A korábban nem ismert *Nagyszombati kéziratot* vettük alapul a *Sz. Istvan Királyról* című versnél is, de néhol változtattunk rajta, az általunk is most már autográfnek elismert OF1. másolat alapján (a cím is változott: *Szent István királyhoz*). Így egy szövegen belül lehet látni a Faludi-féle javításokat, amelyeket dőlt betűvel jelzünk. Nem készítettünk egy tökéletesnek vélt szöveget, hanem két kéziratot „egymásra tettük”.

Debreczeni Attila javaslatára csak egy rövid életrajzot hozunk a bevezetőben. Az újdonságot jelentő részt, az időrendbe állított jezsuita forrásanyagot magyarul és latinul a Függelékbe helyeztük. Nagyon érdekes, hogy miben különbözik az (ex)jesuita Paintnernek a

⁹ Szelestei N. 1999.

¹⁰ A *Nagyszombati kézirat* címe: *Szent Imre Hertzeghez Posonyi Enek*, az OF1 címe: *Sz. Imre Hercegrül*. A Szent István-ének címében a ragok pont fordítva: a *Nagyszombati kéziratban* olvashatunk tájnyelvi, az OF1-ben köznyelvi ragot.

latinul megírt későbbi Faludi-életrajza, a korábban Révai első kiadásában közölttől. Megtudhatjuk például, hogy a Révai által Bécsben talált Faludi-verseket Paintner Mihály 1781-ben gyűjtötte össze; ezt azért írta le a szerző, mert Révai elfelejtette megemlíteni, kitől kapta a kéziratot. Paintner a jezsuita szerzőkről szóló hatalmas kéziratában hangsúlyozza, hogy Faludit Rohoncon az irodalmi élet kötötte le.¹¹ A szélvihar után („post turbinem illum”), amely a jezsuitákat szétszórta (1773), Faludi „a Kőszeg melletti Rohonc kikötőjébe keresett menedéket. Irodalmi munkássággal foglalkozott azzal a céllal, hogy anyanyelvének kiművelését mind jobban előmozdítsa, és abban a magányában – idős kora ellenére – annyit tett, hogy kiadott műveivel hazánkban neve örök emlékezetre méltó lett.” A Révai-kiadásban levő életrajzában csak Faludi visszavonulásáról olvashatunk, az irodalmi munkásságáról nem.

Mi lehet a saját kezűen lejegyzett *Szombathelyi kézirat*nak az olvasót vezető íve? Metaforával tudom kifejezni: egy öt stációs hegy. Az öt stációs felosztás és az eddigi kiadások „könyvekre” osztott szerkezete között szemléletbeli a különbség: a SZK-ot megszerkesztett kötetnek fogja fel.

Mire alapozzuk ezt a felosztást? A Nagyszombatban, 1771-ben megjelent *Nemes úrfi* című értekezésére gondolunk elsőként. A *Hetedik köz-beszéd*ben Neander álomjelenetében az *Ismeretlen* ezt tanácsolja a két szereplőnek:

„Indúlyatok, serénkedgyetek, ne kéméllyétek a’ fáradságot! Meleg a’ hegy, izzasztó, és nehéz az út, meg vallom: meredekerekre, mélységekre akattok: meg ne ijedgyetek, győzzétek férfitó módon, erőlködgyetek a’ tetejére.”¹²

Eusebius pedig így szólítja meg az őket félrevezető *Öreg Embert*:

„Mi egy Jóságos Királynénak az udvarát keressük: Virtus a’ neve. Olly hírét hallottuk; hogy ennek a’ hegynek, melly az egeket éri, tetején lakozik.”¹³

Az első stáció a világ színpada: szerelem, virágok tánca, az erdő és a tavasz szépségének bemutatása, a szerencse forgandósága toposzának új módon való megverselése. A másodikban példás, erényes életű főurak magasztalását olvashatjuk, a harmadik a pásztorok őszinte, a természethez közeli világát tárja elénk. a negyedik egyetlen vers *A’ Pipáról*, amely a halandóságra példázat. Sok üres oldal következik ez után, Faludi valószínűleg még szeretne volna az általa megalkotott ütemhangsúlyos szonett versformát és ezt a témát tovább vinni. Az ötödik stáció az Isten világához való kapcsolódás költeményei, köztük a katolikus templomokban nagybőjtben ma is énekelt *Keresztények sírjátok* kezdetű ének. *A’ Feszülethez* című

11 Paintner Mihály: *Bibliotheca Scriptorum Societatis Jesu olim Provinciae Austriae, complexae Hungariae, Croatiae, Slavoniae, Austriam, Transsilvaniam, Styriam, Carinthiam, Carnioliam, Comitatum Goritiae, et Istriam Austriacam, ac ad annum M. DC. XIX. Bohemiam quoque, Moraviam, et Silesiam. Ab Anno M. D. LIV. ad nostra tempora*. Pars I. A.–H. Kézirat. PFKK 118. C. 35. 18. század vége.

12 *Istenes jóságra, és szerentsés bódlog életre oktatott Nemes Úrfi*. Irta Anglus nyelven Dorell Josef. Fordította Olaszról Faludi Ferenc Soc. Jesu., Nagyszombat, 1771. = *Faludi Ferenc Prózái művei*. I. Sajtó alá rendezte, a magyar nyelvű szövegeket gondozta, a hozzájuk tartozó jegyzeteket, valamint a név- és a szómagyarázatokat készítette Vörös Imre, a latin nyelvű szövegeket gondozta Uray Piroska. Akadémiai, Budapest, 1991. 278. (Régi Magyar Prózái Emlékek 8/1.)

13 Faludi Ferenc: *Nemes Úrfi* = *Uott*, 279.

vers nem így kezdődik, de egy még Faludi életében keletkezett énekeskönyvben megtalálhatjuk a ma ismert variációt, így joggal gondolunk arra, hogy Faludi átírta az első sort a templomok számára. A költő ezt az éneket eredetileg a katolikus iskoláknak szánta, ezért a SZK-ban így kezdődik: *Szűzek Iffjak sírjátok.*

Faludi latin nyelvű verseit is kiadjuk, a legtöbb az *Omnium* elnevezésű naplójában található, amelyet már prózájának kritikai kiadásában olvashatunk. A versek olvasatát és fordítását néhol javítanunk kellett. Paintner latin nyelvű életrajza szerint Faludi német nyelvű verseket is írt, ezek még nem kerültek elő. Faludinak van egy-egy olasz és francia verse is. Ezeknél is javítottunk az olvasaton.

Mikor jelenik meg a Faludi-kötet? Erre még nem tudunk választ adni. Az RMKT XVIII. század sorozatában, a Reciti Kiadó fogja közre adni.

Befejezésül gondoljunk Faludira, mint emberre, akit mindenki nagy tisztelettel emlegetett. Kőszegen, ahol Faludi diák és rektor is volt, az egykori jezsuita iskola falára egy emléktáblát helyeztek, amelyen ezekkel a sorokkal emlékeznek meg róla: „Nemes erkölcsű, derék férfiú, aki békében él mindenkivel, az emberekkel, önmagával és Istennel.”¹⁴

14 Az idézet alatt Sz. Gy. monogram olvasható. Ha helyes a monogram, akkor Szerdahelyi Györgytől lehet ez az idézet, aki Kőszegen volt diák, amikor Faludi rektor volt, és Pozsonyban együtt tanítottak. Az idézetnek, amely latin nyelvű lehetett, eredeti helyét nem találtam meg. Viszont Császár Elemér nagyon szigorú, a romantika esztétikáját Faluditól számonkérő tanulmányában ezt az idézetet egy összegző mondata lezárásaként olvashatjuk: „Mindenben a mérséklet embere, aki merész, elhatározó tette nem képes, nem aktív szellem, de a maga világában igazi példakép, nemes erkölcsű, derék férfiú, aki békében él mindenkivel, az emberekkel, magával és Istennel.” Császár 1903, 20. – Császár szerint Faludi tanítványának, Rajnis Józsefnek Mária Terézia-verse sokkal jobb, mint Faludié. Szerintünk elég gyenge színvonalú alkotás.

HIVATKOZOTT IRODALOM

- Borián 2016.** Borián Elréd: Faludi Ferenc kötetkompozíciója a kéziratok és a kiadások tükrében I. *Irodalomtörténeti Közlemények*, 120. (2016) 503–527.
- Borián 2017.** Borián Elréd: Faludi Ferenc kötetkompozíciója a kéziratok és a kiadások tükrében II. *Irodalomtörténeti Közlemények*, 121. (2017) 372–391.
- Császár 1903.** Császár Elemér: Faludi Ferenc költészete. *Egyetemes Philológiai Közlöny*, XX-VII. (1903) 15–32., 113–127.
- Gyárfás 1911.** Gyárfás Tihamér: *Faludi Ferenc élete*. Irodalomtörténeti tanulmány. Athenaeum, Budapest, 1911. Különnyomat az ItK-ból. Vö. *Irodalomtörténeti Közlemények*, 20. (1910) 1. sz. 1–15., 2. sz. 129–141.
- Penke 2013.** Penke Olga: Faludi Ferenc nyolcadik „téli éjtszakája” francia forrásairól. *Irodalomtörténeti Közlemények*, 117. (2013) 142–154.
- Szelestei N. 1999.** Szelestei N. László: Faludi Ferenc autográf verseskönyve Nagyszombatban. *Magyar Könyvszemle*, 115. (1999) 287–303.
- Vogel 2020.** Vogel Zsuzsa: *Az olvasás útjain, a biográfiától a közköltészetig. Faludi Ferenc műveinek fogadtatása.* (Erdélyi Tudományos Füzetek 292.) Erdélyi Múzeum-Egyesület, Kolozsvár, 2020. 146–154.
- Vogel 2014.** Vogel Zsuzsa: *Faludi Ferenc magyar múzsaájának köntösei. Kiadói olvasatok.* Erdélyi Múzeum, 76. (2014) 2. sz. 36–42.

ABSTRACT

About the Critical Edition of the Poems of Faludi Ferenc

The poems written by Faludi Ferenc (1704–1779) – a Jesuit teacher and librarian – have been classified by genres in earlier editions. The critical edition in preparation relies on the last manuscript (*Szombathelyi kézirat [Szombathely manuscript]*), retains its sequence of poems and dialectical vocabulary. His short poems in French are also published in their original place. Those poems, which are not included in the *Szombathelyi kézirat [Szombathely manuscript]* (the Latin ones among them), are published separately from the others in the critical edition. Quite a few empty pages can be found in the manuscript, which indicates that it is not finished. The orthographical or syntactic differences of other manuscripts and the two editions by Révai Miklós can be checked in the notes.

KEYWORDS: first critical edition, closeness to the last manuscript, retaining the sequence of poems and dialectical vocabulary, the internal thematic arch of the volume